

Jaar 2013
Afdeling *
Nummer *
Publicatiedatum *

Onderwerp

Initiatiefvoorstel van het raadslid de heer Van Lammeren (Partij voor de Dieren) getiteld: De bij- en vlindervriendelijke stad

---

Aan de Gemeenteraad

De Gemeenteraad van Amsterdam,

Gezien het initiatiefvoorstel van het raadslid de heer Van Lammeren getiteld 'De bij- en vlindervriendelijke stad;

Samenvatting

In dit voorstel formuleert de Partij voor de Dieren Amsterdam de vraag aan het college om de stad bij- en vlindervriendelijk te maken. Bijen en vlinders verkeren al jaren in een moeilijke situatie, waardoor de standen afnemen. Dit is nadelig voor de biodiversiteit en ecosystemen.

In dit voorstel vragen wij om beleid voor een vlinder- en bijvriendelijke stad. Ter bevordering van het voorkomen van bijen en ter uitvoering van de motie BEE-friendly vragen wij om daken van de gemeente en stadsparken open te stellen voor imkers. Daarnaast vragen wij om beleid om gemeentelijke maai en zaaibeeld bij- en vlindervriendelijk te maken.

Inleiding

Zoals bekend, gaat het al enkele jaren heel slecht met de bijen, zowel met de honingbij als de wilde bijen. Ook gaat het zeer slecht met veel vlinders. Bijen en vlinders zijn essentieel voor de biodiversiteit en de voedselproductie. De Partij voor de Dieren zet zich daarom al jaren in om de sterfte onder bijen te voorkomen, door onder andere het gebruik van insecticiden aan banden te leggen.

In 2011 diende de Partij voor de Dieren Amsterdam daarom een motie in om bij de inrichting van de openbare ruimte rekening te houden met de belangen van de bijen. Daarnaast stelden wij vragen over eventuele deelname aan het Jaar van de Bij in 2012. Hierop is het college ons nog steeds antwoord verschuldigd.

Probleemstelling¹

De bijensterfte neemt wereldwijd en in Nederland alarmerend toe. Binnen Europa behoort Nederland tot de landen met de grootste bijensterfte. In 2010 heeft de

---

¹ <http://denhaag.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/initiatieven/i/20>

---

bijensterfte in ons land een recordhoogte van 27% bereikt, wat ruim drie maal hoger is dan de normale sterfte. In West-Nederland zijn de sterftcijfers het hoogst.

Internationaal lopen er talloze onderzoeken naar de oorzaken van de sterke toename van de bijensterfte. Daaruit komt naar voren dat bijensterfte een complex probleem is met meerdere factoren die elkaar versterken.

1. Grootschalig gebruik van pesticiden (neonicotinoiden)
2. Afname van biodiversiteit en geschikte leefomgeving
3. Ziektes en plagen (onder andere de Varroa-mijt)

Verschillende onderzoeken hebben aangetoond dat de nieuwe generatie insectenverdelgers, genaamd neonicotinoiden, zeer gevaarlijk zijn voor bijen. Voor de honingbij zou imidacloprid, een van de belangrijkste neonicotinoiden, 7.000 maal giftiger zijn dan het beruchte DDT. Als een bij niet direct sterft door het gif, ondermijnt het wel de weerstand waardoor bijen daardoor vatbaarder zijn voor ziekten en plagen.

Daarnaast zijn de leefomstandigheden voor bijen achteruitgegaan door intensivering en schaalvergroting in de landbouw en de achteruitgang van de drachtplanten. Waar vroeger bloemrijke akkerranden en bermen waren zijn die nu kaal of begroeid met maar één soort. Zolang bijen niet voldoende en voldoende gevarieerd voedsel hebben zullen ze vatbaarder blijven voor ziektes en plagen.

Ook de vlinder verkeert in zwaar weer. De vlinderstand gaat al vanaf 1950 achteruit. Van de 71 soorten die ons land rijk was zijn er 17 verdwenen en 31 staan als ernstig bedreigd tot gevoelig op de Rode Lijst.² Onlangs maakten het EEA (Europees milieuoagentschap) en De Vlinderstichting bekend dat het aantal graslandvlinders (algemeen voorkomende vlinders) in ruim twintig jaar tijd met bijna de helft is afgenomen. De vlinderpopulatie geldt als een graadmeter voor de situatie van andere insecten en het Europese ecosysteem.

Deze daling in de vlinderstand is het sterkst in het agrarisch gebied, waar sprake is van meer dan 60% achteruitgang. In het stedelijk gebied is de situatie vergelijkbaar met die in natuurgebieden. Dit betekent dat het stedelijk gebied een belangrijke functie vervult in het behoud en herstel van deze graslandvlinders.

De belangrijkste functie die vlinders vervullen is als voedsel voor allerlei andere dieren, met name vogels. In het voorjaar (mei) vormen rupsen het belangrijkste voedsel voor de insectenetende vogels zoals mezen. Als er minder vlinders zijn komen in het voorjaar veel minder insectenetende vogels groot. Ze vormen een belangrijke schakel in de voedselketen.³

Bijen in de stad

Agrarische gebieden, steden en dorpen waren vroeger rommeliger ingericht dan in de huidige tijd. Vroeger waren er op verschillende plaatsen hoekjes en randen waar allerlei planten groeiden en bloeiden. Ook dorpen en steden zijn steeds

---

² Mededeling De Vlinderstichting

³ <http://nos.nl/artikel/532434-forse-daling-europese-vlinderstand.html>

⁴ <http://denhaag.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/initiatieven/i/20>

⁵ Mededeling Vlinderstichting

'sterieler' geworden. Tuinen worden aangelegd met veel stenen en tegels en het gemeentelijke groen is vaak weinig gevarieerd en monotoon.

Juist in steden kan het openbaar groen een belangrijke rol spelen als leefgebied voor bijen, omdat het aantal drachtplanten in het agrarisch gebied terugloopt.

De gemeente Amsterdam zou hier een voorbeeld kunnen nemen aan de stad Parijs. Met 400 bijenkasten is Parijs hard op weg de grootste bijenstad ter wereld te worden. De bijen bevinden zich op de daken van appartementen, op balkons en in parken. De meest gehouden bij is bovendien ongevaarlijk en steekt zelden. Waar bijen op het platteland massaal uitsterven, doen ze het in de stad prima. Zij zijn minder gevoelig voor ziektes en produceren potten vol honing.

Dat heeft verschillende redenen. Zo is al tien jaar het gebruik van pesticiden verboden in Parijs. De hitte die door alle bedrijvigheid in de stad hangt, wordt ook door de bijen gewaardeerd. Ze gaan zich er eerder door voortplanten. Maar de belangrijkste reden voor het succes van Parijs zijn de bloemen. Die komen tegenwoordig veelvuldiger in de stad voor dan op het platteland. Op balkons, in tuinen, parken en bermten doen de stedelingen er alles aan om de kleur het hele jaar door te behouden. En daar profiteert de bij van.

Vlinders in de stad

Op het punt van nectarplanten gaan de eisen van vlinders en van bijen redelijk gelijk op. Veel bloemen, van maart tot eind oktober zijn voor beide groepen van belang.

Oplossing⁴

Nestelgelegenheid is essentieel voor het voortplanten en overwinteren van de bij. De gemeente Amsterdam zou zich kunnen inspannen om op openbare gebouwen en in de stadsparken zoveel mogelijk bijenhôtels en/of bijennestkasten neer te zetten in samenwerking met imkers.

Voor vlinders is van belang dat ook de eitjes, rupsen en poppen kunnen overleven. Dat betekent dat er altijd kleinschalig beheerd dient te worden. Niet alles ineens en tegelijkertijd.⁵

Drachtplanten zijn voor bijen en vlinders erg belangrijk voor de nectar- en stuifmeelvoorziening. Er bestaan wel honderden soorten drachtplanten, zoals malva, dille, korenbloem, nigella, koreander, goudbloem, borage, bladrammenas, mosterd, boekweit en phacelia. De gemeente Amsterdam zou naar aanleiding van de aangenomen BEE-friendly motie deze bloemensoorten in de bermten, perken, parken en postzegelparkjes te planten. Ook door het gemeentelijk maaibeleid beter af te stemmen, worden bijen en vlinders geholpen.

Besluiten

- In samenwerking met imkers uit Amsterdam, bijen- en natuur organisaties zoals bijvoorbeeld *I love beeing* en *Vlinderstichting* en ondernemers zoals *dakdokters* en *dakboerin* et cetera in gesprek te gaan om te kijken naar de wensen en de mogelijkheden om gemeentelijke daken en stadsparken te gebruiken ter bevordering van bijenkasten en bij- en vlindervriendelijke planten.
- Goed maaibeleid voor de hele stad op te zetten. Te heten tweemaal per jaar

---

maaien waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Er wordt rekening gehouden met het tempo van de natuur. Dat wil zeggen dat bij een late lente, zoals in 2013, de eerste maaironde zo lang mogelijk wordt uitgesteld en in etappes wordt gewerkt. Ecologisch onjuist beheer als klepelen (waarbij planten worden stukgeslagen en het materiaal blijft liggen) leidt tot eenzijdige vegetaties die voor mensen, planten en dieren onaantrekkelijk zijn. Chemische bestrijdingsmiddelen mogen niet worden gebruikt.

Besluit:

- in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel.

Het lid van de Gemeenteraad,

Johnas van Lammeren